Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 26. aprila 2012*

„Pristojnost in priznavanje ter izvrševanje sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo — Uredba (ES) št. 2201/2003 — Mladoletni otrok, ki običajno prebiva na Irskem, kjer je bil večkrat nameščen — Agresivno in nevarno vedenje za otroka samega — Sodna odločba o namestitvi otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa v Angliji — Področje stvarne uporabe Uredbe — Člen 56 — Postopki posvetovanja in soglasja — Obveznost priznanja ali razglasitve izvršljivosti sodne odločbe o namestitvi otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa — Začasni ukrepi — Nujni postopek predhodnega odločanja“

V zadevi C-92/12 PPU,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo High Court (Irska) z odločbo z dne 16. februarja 2012, ki je prispela na Sodišče 17. februarja 2012, v postopku

Health Service Executive

proti

S. C.,

A. C.,

ob udeležbi

Attorney General,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi J. N. Cunha Rodrigues (predsednik senata), U. Lõhmus, A. Rosas (poročevalec), A. Ó Caoimh in A. Arabadžiev, sodniki,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorka,

na podlagi predloga predložitvenega sodišča z dne 16. februarja 2012, ki je prispel na Sodišče 17. februarja 2012, naj se predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku iz člena 104b Poslovnika Sodišča,

na podlagi sklepa drugega senata z dne 29. februarja 2012, naj se temu predlogu ugodi,

* Jezik postopka: angleščina.

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 26. marca 2012,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Health Service Executive A. Cox, odvetnik, F. McEnroy, SC, in S. McKechnie, BL,

— za S. C. G. Durcan, SC, B. Barrington, BL, in C. Ghent, odvetnica,

— za A. C. C. Stewart, SC, F. McGath, BL, N. McGrath, solicitor, in C. Dignam, odvetnik,

— za Irsko E. Creedon, zastopnica, skupaj s C. Corriganom, SC, C. Powerjem, BL, in K. Dugganom,

— za nemško vlado J. Kemper, zastopnica,

— za vlado Združenega kraljestva H. Walker, zastopnica, skupaj z M. Gray, barrister,

— za Evropsko komisijo M. Wilderspin in D. Calciu, zastopnika,

po opredelitvi generalne pravobranilke

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 243, v nadaljevanju: Uredba), natančneje njenih členov 1, 28 in 56.

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Health Service Executive (organ, pristojen za vodenje javnih zdravstvenih storitev, v nadaljevanju: HSE) na eni strani ter otrokom in njegovo materjo na drugi strani zaradi namestitve tega otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa, ki se nahaja v Angliji.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah 2, 5, 16 in 21 Uredbe je navedeno:

„(2) Evropski svet je v Tampereju podprl načelo medsebojnega priznavanja sodnih odločb kot temelj za oblikovanje resničnega pravosodnega prostora in opredelil pravico do stikov z otrokom kot prednostno nalogo.

[…]

(5) Da bi se zagotovila enakost za vse otroke, zajema ta uredba vse odločbe o starševski odgovornosti, vključno z ukrepi za zaščito otrok, neodvisno od kakršne koli povezave s postopki v zakonskih sporih.

[…]

(16) Ta uredba ne sme preprečevati sodiščem držav članic, da v nujnih primerih sprejmejo začasne ukrepe in ukrepe zavarovanja glede oseb ali premoženja, ki se nahajajo v tej državi.

[…]

(21) Priznavanje in izvrševanje sodnih odločb, izrečenih v državi članici, mora temeljiti na načelu medsebojnega zaupanja, razloge za nepriznanje pa je treba omejiti na kar najmanjši obseg.“

4 Področje uporabe Uredbe je opredeljeno v členu 1. V odstavku 1(b) tega člena je določeno, da se Uredba uporablja ne glede na vrsto sodišča v civilnih zadevah, ki se nanašajo na podelitev, izvrševanje, prenos, omejitev ali odvzem starševske odgovornosti. Člen 1(2) Uredbe našteva področja iz odstavka 1(b), med katerimi je, med drugim, v točki (d) navedena „namestitev otroka v rejniško družino ali v oskrbo zavoda“. Člen 1(3)(g) Uredbe določa, da se Uredba ne uporablja za ukrepe, ki so posledica kaznivih dejanj, ki so jih storili otroci.

5 Člen 2 Uredbe določa:

„V tej uredbi:

1. ‚sodišče‘ pomeni vse organe v državi članici, ki so v skladu s členom 1 pristojni za odločanje o zadevah s področja uporabe te uredbe;

[…]

4. ‚sodna odločba‘ pomeni odločbo o razvezi, prenehanju življenjske skupnosti ali razveljavitvi zakonske zveze, kakor tudi sodno odločbo, ki se nanaša na starševsko odgovornost, in jo je izdalo sodišče države članice, ne glede na to, kakšno je ime sodne odločbe, vključno s sklepom, odredbo ali odločbo;

[…]

7. ‚starševska odgovornost‘ pomeni vse pravice in dolžnosti v zvezi z osebnostjo ali s premoženjem otroka, ki so fizični ali pravni osebi podeljene s sodno odločbo, po samem zakonu ali s pravno veljavnim dogovorom. Izraz zajema pravice do varstva in vzgoje otroka in pravice do stikov z otrokom;

[…]

9. ‚pravice do varstva in vzgoje‘ vključujejo pravice in dolžnosti, ki se nanašajo na skrb za otrokovo osebnost in zlasti pravico določitve kraja otrokovega prebivališča;

[…]“

6 Člen 8(1) Uredbe določa:

„Sodišča države članice so pristojna v zadevah starševske odgovornosti v zvezi z otrokom, ki običajno prebiva v tisti državi članici v trenutku, ko je sodišče začelo postopek.“

7 Člen 15 Uredbe izjemoma in pod nekaterimi pogoji omogoča, da sodišča države članice, ki so po vsebini pristojna za zadevo, svojo pristojnost prenesejo na sodišče druge države članice, s katero je otrok posebej povezan, če menijo, da bi bilo to sodišče primernejše za obravnavo zadeve, in če je to v korist otroka.

8 Člen 20 Uredbe v nujnih primerih dovoljuje sodiščem države članice, da sprejmejo začasne ukrepe ali ukrepe zavarovanja glede v tej državi nahajajočih se oseb, ki jih predvideva pravo te države članice, tudi v primeru, ko je po tej uredbi za odločanje o glavni stvari pristojno sodišče druge države članice.

9 Člen 21 z naslovom „Priznanje sodne odločbe“ v poglavju III, oddelek 1, Uredbe določa:

„1. Sodna odločba, izdana v državi članici, se v drugih državah članicah prizna, ne da bi bilo potrebno za priznanje začeti kakršenkoli poseben postopek.

[…]

3. Brez poseganja v oddelek 4 tega poglavja lahko vsaka zainteresirana stranka v skladu s postopkom iz oddelka 2 tega poglavja zahteva izdajo odločbe o priznanju oz. nepriznanju sodne odločbe.

Krajevna pristojnost sodišča s seznama, o katerem vsaka država članica uradno obvesti Komisijo v skladu s členom 68, se določi po notranjem pravu države članice, v kateri se začne postopek za priznanje oz. nepriznanje.

4. Kadar je priznanje sodne odločbe pred sodiščem posamezne države članice postavljeno kot predhodno vprašanje, lahko o tem vprašanju odloči to sodišče.“

10 V členu 23 Uredbe z naslovom „Razlogi za nepriznanje sodnih odločb o starševski odgovornosti“ so naštete okoliščine, v katerih se sodna odločba v zvezi s starševsko odgovornostjo ne prizna, med temi okoliščinami je v točki (g) tega člena naveden primer: „če ni bil upoštevan postopek, ki ga določa člen 56“.

11 Člen 28 z naslovom „Izvršljive sodne odločbe“ v poglavju III, oddelek 2, Uredbe določa:

„1. Sodna odločba o izvrševanju starševske odgovornosti glede otroka, izdana v državi članici in ki je izvršljiva v tej državi članici ter je bila vročena, se izvrši v drugi državi članici, ko je na zahtevo katere koli od zainteresiranih strank razglašena za izvršljivo v tej državi.

2. Vendar se v Združenem kraljestvu taka sodna odločba izvrši v Angliji in Walesu, na Škotskem ali na Severnem Irskem po tem, ko je bila na zahtevo ene od zainteresiranih strank registrirana za izvršitev v zadevnem delu Združenega kraljestva.“

12 Člen 31 Uredbe določa:

„1. Sodišče, pri katerem se vloži zahteva [za razglasitev izvršljivosti], odloči takoj. Oseba, proti kateri se zahteva izvršitev, v tej fazi postopka nima možnosti podajati kakršnih koli izjav glede zahteve.

2. Zahteva se lahko zavrne samo zaradi enega od razlogov iz členov 22, 23 in 24.

3. Pod nobenimi pogoji tuje sodne odločbe ni dovoljeno preverjati glede vsebine.“

13 Člen 33 Uredbe vzpostavlja med drugim pravico za obe stranki, da zoper odločbo v zvezi z razglasitvijo izvršljivosti vložita pravno sredstvo. V odstavku 5 je določeno, da „[je treba] pravno sredstvo zoper razglasitev izvršljivosti […] vložiti v enem mesecu po njeni vročitvi. Če stranka, proti kateri se zahteva izvršitev, nima običajnega prebivališča v državi članici, v kateri je bila razglašena izvršljivost, temveč v drugi državi članici, je rok za pravno sredstvo dva meseca in začne teči od dne vročitve njej osebno ali na njenem običajnem prebivališču.“

14 Člen 34 Uredbe z naslovom „Sodišča, pristojna za pravno sredstvo, in izpodbijanje odločitev o pravnem sredstvu“ določa, da se lahko odločitev, izdana v zvezi s pravnim sredstvom, izpodbija samo v postopku iz seznama, o katerem vsaka država članica uradno obvesti Komisijo v skladu s členom 68 Uredbe.

15 Na podlagi členov 41 in 42 iz poglavja III, oddelek 4, Uredbe se pravica do stikov z otrokom, priznana v izvršljivi sodni odločbi, izrečeni v državi članici, in vrnitev otroka, določena z izvršljivo sodno odločbo, izrečeno v državi članici, priznata in sta izvršljivi v drugi državi članici, ne da bi bila potrebna razglasitev izvršljivosti in brez možnosti nasprotovanja njenemu priznanju, če je sodni odločbi priloženo potrdilo, ki ga izda sodnik države članice izvora.

16 Poglavje IV Uredbe z naslovom „Sodelovanje med osrednjimi organi v zadevah starševske odgovornosti“ vsebuje člene od 53 do 58. Na podlagi člena 53 Uredbe vsaka država članica določi enega ali več osrednjih organov za pomoč pri uporabi te uredbe in za vsakega opredeli geografsko ali funkcijsko pristojnost.

17 Člen 55 Uredbe z naslovom „Sodelovanje v posameznih zadevah v zvezi s starševsko odgovornostjo“ v točki (d) določa:

„Osrednji organi na zahtevo osrednjega organa druge države članice ali nosilca starševske odgovornosti sodelujejo v posameznih zadevah, da bi se doseglo cilje te uredbe. V ta namen neposredno ali s pomočjo javnih organov ali drugih organov sprejmejo vse ustrezne ukrepe v skladu s pravom navedene države članice glede varstva osebnih podatkov, da bi:

[…]

(d) nudili takšne podatke in pomoč, kot jo potrebujejo sodišča za uporabo člena 56“.

18 Člen 56 Uredbe z naslovom „Namestitev otroka v drugo državo članico“ določa:

„1. Kadar sodišče, ki je pristojno v skladu s členi od 8 do 15, razmišlja o namestitvi otroka v oskrbo zavoda ali rejniške družine in kadar naj bi se takšna namestitev izvedla v drugi državi članici, se najprej posvetuje z osrednjim organom ali drugim organom, ki ima pristojnost v drugi državi, če se v navedeni državi članici za namestitev otroka v okviru te države zahteva posredovanje javnega organa.

2. Sodna odločba o namestitvi iz odstavka 1 se lahko izda v državi prosilki le, če je pristojni organ zaprošene države pristal na namestitev.

3. Postopke posvetovanja ali soglasja iz odstavkov 1 in 2 ureja nacionalno pravo zaprošene države [članice].

4. Kadar se organ, ki je pristojen v skladu s členi od 8 do 15, odloči, da bo namestil otroka v rejniško družino in da naj se takšna namestitev izvede v drugi državi članici ter se posredovanje javnega organa v navedeni državi članici ne zahteva za namestitev otroka v okviru te države, o tem obvesti osrednji organ ali drugi pristojni organ v navedeni državi.“

Irski pravni okvir

19 Iz odgovora na zahtevo za pojasnitev, naslovljeno na predložitveno sodišče na podlagi člena 104(5) Poslovnika Sodišča, in stališč, ki jih je predložila A. C., izhaja, da v irskem pravu ni pravnega okvira, ki bi utemeljil pristojnost, da se dovoli ali uredi namestitev mladoletnega otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa za terapevtske ali vzgojne namene, v tej državi ali zunaj nje. High Court se je sicer izreklo kot pristojno za odločanje o teh zahtevah za namestitev v oskrbo zavodov zaprtega tipa.

20 Načela iz sodne prakse predložitvenega sodišča naj bi nadomestil zakonski okvir. Ta ureditev je bila vnesena v spremembo zakona o namestitvi otrok (Child Care (Amendment) Act 2011), vendar še ni začela veljati.

21 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je po irskem pravu mogoče pri High Court vložiti zahtevo za namestitev otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa iz varnostnih razlogov. To sodišče sme pri izvajanju inherentne in ustavne pristojnosti, da brani in zagovarja pravice otroka, izjemoma in za kratko časovno obdobje odrediti namestitev otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa iz varnostnih razlogov v imenu otroka in pod pogojem, da obstajajo terapevtski razlogi za takšno namestitev. V ta namen lahko dovoli namestitev otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa, ki se nahaja v tujini. To so izključno začasne sodne odločbe, ki so predmet rednega in temeljitega, običajno vsakomesečnega sodnega nadzora.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

Dejanske okoliščine spora o glavni stvari

22 S. C. je mladoletni otrok irske narodnosti, ki ima običajno prebivališče na Irskem. Njena mati, A. C., živi v Londonu (Združeno kraljestvo). V predložitveni odločbi ni podatka o prebivališču njenega očeta.

23 Otrok je bil leta 2000 dodeljen v prostovoljno varstvo HSE, ki je uradni organ, odgovoren za otroke v državnem varstvu na Irskem. District Court je 20. julija 2000 HSE posredovalo sklep o namestitvi, da bi ta v skladu s členom 18 zakona o zaščiti otroka (Child Care Act, 1991) prevzel skrb za S. C. do njenega osemnajstega rojstnega dne.

24 S. C. je bila od rane mladosti večkrat nameščena v rejniške družine in v oskrbo zavodov odprtega ali zaprtega tipa na Irskem.

25 S. C. je zelo ranljiva in ima posebne potrebe glede varstva. Večkrat je pobegnila iz teh namestitev in v njenem vedenju se kažejo ponavljajoča se tveganja in nasilje, agresivnost in samopoškodovanje.

26 Zadnja namestitev v oskrbo zavoda zaprtega tipa na Irskem ni bila uspešna. S. C. se je zaprla vase, zavrnila je vključitev v terapevtsko-vzgojni program in njeno stanje se hitro slabša. Pobegnila je in večkrat si je poskušala vzeti življenje.

27 Zdravstveni delavci so se soglasno strinjali, da mora S. C. zaradi svoje varnosti ostati v zavodu zaprtega tipa, zato da bo lahko klinično pregledana in bo prejela ustrezno terapevtsko zdravljenje. Vendar so ocenili, da na Irskem ni ustanove, ki bi zadostila njenim posebnim potrebam.

28 Zaradi teh posebnih okoliščin je HSE menil, da potrebe otroka glede nege, varstva in dobrobiti zahtevajo nujno namestitev v oskrbo zavoda zaprtega tipa v Angliji. Pri izbiri zavoda naj bi bilo odločilno dejstvo, da je S. C. neprestano izražala željo, da bi bila blizu matere in da nobena druga alternativna namestitev ne bi mogla bolje zadostiti njenim posebnim potrebam.

29 HSE je zaradi nujnosti High Court predlagal sprejetje začasne odredbe o namestitvi S. C. v oskrbo izbranega zavoda zaprtega tipa v Angliji.

Postopek z namenom, da namestitev v oskrbo odobri pristojni organ zaprošene države članice v smislu člena 56(2) Uredbe

30 HSE je 29. septembra 2011 obvestil irski osrednji organ o postopku, ki je potekal pred High Court zaradi namestitve otroka v drugo državo članico na podlagi člena 56 Uredbe. Vztrajal je, da se od osrednjega organa za Anglijo in Wales pridobi soglasje iz člena 56 Uredbe za namestitev S. C. Irski osrednji organ je HSE odgovoril, da je bila prošnja za soglasje na podlagi tega člena vložena pri osrednjemu organu za Anglijo in Wales.

31 International Child Abduction and Contact Unit (ICACU), ki deluje v imenu Lord Chancellor, osrednjega organa za Anglijo in Wales, in Official Solicitor (odgovorni upravni delavec osrednjega organa za Anglijo in Wales) sta 25. oktobra 2011 irskemu osrednjemu organu poslala dopis z glavo zavoda zaprtega tipa in občinskega sveta mesta, v katerem se nahaja zavod, ki so ga predstavili, kot da ga je izdal ta lokalni organ. V tem dopisu je navedeno, da je zavod zaprtega tipa sprejel namestitev S. C. v oskrbo.

32 ICACU in Official Solicitor sta 10. novembra 2011 irskemu osrednjemu organu poslala dopis zavoda zaprtega tipa, v katerem je slednji potrdil, da lahko S. C. ponudi namestitev v oskrbo, kot je predvidena v členu 56 Uredbe. Navedla sta, da sta postopek končala, saj je bila namestitev potrjena.

Sklep o namestitvi, ki ga je izdalo High Court

33 High Court je v okviru pristojnosti na področju starševske odgovornosti 2. decembra 2011 presodilo, da je bila zaradi dobrobiti S. C. nujna njena premestitev v oskrbo terapevtsko-vzgojnega zavoda zaprtega tipa v Angliji. Zato je odredilo, da se S. C. začasno in za kratko časovno obdobje namesti v oskrbo specializiranega zavoda v Angliji, in naložilo reden nadzor okoliščin za njeno namestitev in dobrobit. Taka namestitev, ki vključuje neprostovoljno pridržanje, se v irskem pravu imenuje „secure care“ (v nadaljevanju: pridržanje iz varnostnih razlogov).

34 Predložitveno sodišče je v sklepu o začasni odredbi med drugim ugotovilo, da je soglasje, ki ga zahteva člen 56(2) Uredbe, izdal osrednji organ za Anglijo in Wales ter da ni bilo skladno niti z določbami Uredbe niti z zakonom. Poudarilo je, da ob upoštevanju nujnosti zadeve vprašanje morebitnega postopka v Angliji in Walesu za priznanje in razglasitev izvršljivosti sodne odločbe o namestitvi na podlagi Uredbe ni bilo razrešeno.

35 HSE je na podlagi tega sklepa S. C. premestil v Anglijo, kjer je otrok odtlej prebival v sistemu pridržanja iz varnostnih razlogov. HSE ob premestitvi v oskrbo ni zahteval izdaje razglasitve izvršljivosti sklepa o namestitvi v Združeno kraljestvo.

Postopek, ki poteka pred predložitvenim sodiščem

36 Predložitveno sodišče je ugotovilo, da se vse stranke v postopku, razen samega otroka, strinjajo, da namestitev v oskrbo zavoda zaprtega tipa ustreza posebnim otrokovim zahtevam. Vendar je predložitveno sodišče glede na stališča strank in dokaze, ki so mu jih predložile, izrazilo pomisleke glede več vprašanj.

37 Prvič, predložitveno sodišče meni, da je treba razrešiti vprašanje, ali sklep z dne 2. decembra 2011 spada na področje uporabe Uredbe, ker se nanaša na ukrep odvzema prostosti.

38 Drugič, iz dokazov, ki so bili predloženi predložitvenemu sodišču, ne izhaja jasno, kateri posebni organ je v angleškem pravu izrecno določen kot „pristojni organ“ v smislu člena 56 Uredbe.

39 V častni izjavi, predloženi predložitvenemu sodišču, je namreč osrednji organ za Anglijo in Wales izjavil, da ni „pristojni organ“ v smislu člena 56 Uredbe in da naj ne bi bilo pristojnega organa, določenega za namene tega člena, saj bi to nalogo lahko izvajali različni organi.

40 Predložitveno sodišče navaja, da se v praksi zdi, da soglasje, ki se zahteva na podlagi tega člena, izda zavod, v katerega oskrbo je nameščen otrok. Če bi sodišče ene države članice lahko odredilo, da se otrok namesti v oskrbo zavoda, ki je na ozemlju druge države članice, in če bi bil ta zavod sam „pristojni organ“, bi lahko prišlo do navzkrižja interesov, ker bi ta zavod lahko imel koristi zaradi namestitve. Predložitveno sodišče pripominja, da mora po mnenju izvedenca, ki ga je postavilo, soglasje, ki se zahteva s členom 56 Uredbe, izdati javni organ.

41 Tretjič, predložitveno sodišče sprašuje glede priznanja in izvršljivosti sodnega sklepa, ki določa namestitev S. C. v oskrbo.

42 Navaja, da bi, če bi bilo treba postopek za priznanje in izvršljivost sodne odločbe o namestitvi otroka v oskrbo uvesti in končati, še preden država članica tega otroka namesti v drugo državo članico, to lahko v izjemnih primerih v praksi odvzelo učinek Uredbi. Nasprotno pa bi, če bi otroka namestili v oskrbo zavoda zaprošene države pred končanjem tega postopka in če sklep o namestitvi v oskrbo ne bi mogel učinkovati pred tem datumom, to lahko prav tako ogrozilo otrokove interese, zlasti glede varstva.

43 Predložitveno sodišče se, ob upoštevanju predloženih mu dokazov, sprašuje, ali smejo pristojni organi Združenega kraljestva zakonito sprejeti ukrepe na podlagi sklepa z dne 2. decembra 2011, natančneje pred razglasitvijo izvršljivosti tega sklepa. Če lahko angleška sodišča te ukrepe sprejmejo le v okviru sprejetja začasnih ukrepov in ukrepov zavarovanja na podlagi člena 20 Uredbe, bi to pomenilo, da bi lahko pomembne odločitve v zvezi z zaščito S. C. za daljše obdobje in v kritičnem trenutku glede njene namestitve v oskrbo in pridržanja sprejelo sodišče, ki nima pristojnosti na območju, kjer ima S. C. običajno prebivališče. Takšen primer bi bil v nasprotju z enim od temeljnih ciljev Uredbe.

44 Predložitveno sodišče sprašuje, kako bi moralo ukrepati, če bi se izkazalo, da pridržanje ni v skladu z Uredbo, in ali sme v tem primeru S. C. preprosto zapustiti zavod, v katerem je trenutno pridržana, medtem ko se vse stranke, razen nje same, strinjajo, da je v njenem interesu, da začasno ostane tam.

45 Četrtič, iz predloženih dokazov naj bi bilo razvidno, da bi se ob vsakem podaljšanju sklepa o pridržanju otroka iz varnostnih razlogov lahko zahtevali nova soglasja na podlagi člena 56 Uredbe in nove zahteve za priznanje in izvršljivost sodnih odločb o namestitvi v oskrbo.

46 Predložitveno sodišče meni, da bi, če bi take zahteve veljale za podaljšanje sklepov, to imelo hude posledice na praktično in učinkovito izvrševanje sklepov predložitvenega sodišča ali na možnost stalne namestitve otrok, kot je S. C., v oskrbo. Zahteva, da se ob podaljšanju vsakič pridobi novo soglasje ali novo priznanje in izvršljivost, bi ogrozila cilj tega sistema namestitve.

47 High Court je, da bi presodilo, kako kar najbolje zaščititi interese otroka v zadevi v glavni stvari, in odločilo, ali mora ta še naprej ostati v oskrbi vzgojnega zavoda zaprtega tipa v Angliji, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali spada sodna odločba o pridržanju otroka za določeno obdobje v oskrbi zavoda v drugi državi članici, ki zagotavlja terapevtsko in vzgojno varstvo, na stvarno področje uporabe Uredbe […]?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, katere morebitne obveznosti izhajajo iz člena 56 Uredbe […] v zvezi s postopki posvetovanja in soglasja za zagotavljanje učinkovite zaščite otroka, ki naj bi bil pridržan v teh pogojih?

3. Če je sodišče v državi članici nameravalo namestiti otroka za določen čas v vzgojno-varstveni zavod v drugi državi članici in je v skladu s členom 56 Uredbe […] od te države pridobilo soglasje, ali mora biti kot prvi pogoj za izvedbo namestitve odločba sodišča o namestitvi otroka za določeno obdobje v oskrbo zavoda v drugi državi članici priznana in/ali razglašena za izvršljivo v tej drugi državi članici?

4. Ali ima odločba sodišča o namestitvi otroka za določeno obdobje v oskrbo vzgojnega zavoda v drugi državi, za katero je v skladu s členom 56 Uredbe […] ta država članica dala soglasje, pravni učinek v tej drugi državi članici pred priznanjem in/ali razglasitvijo izvršljivosti ob koncu postopka za razglasitev priznanja in/ali izvršljivosti?

5. Ali je treba pridobiti soglasje druge države članice, kot ga zahteva člen 56 Uredbe […], pri vsakem podaljšanju veljavnosti odločbe sodišča v skladu s [tem] členom 56 o namestitvi otroka za določeno obdobje v oskrbo zavoda v drugi državi članici?

6. Ali mora biti odločba sodišča v skladu s členom 56 Uredbe […] o namestitvi otroka za določeno obdobje v oskrbo zavoda v drugi državi članici priznana in/ali razglašena za izvršljivo v drugi državi članici ob vsakem podaljšanju njene veljavnosti?“

Nujni postopek

48 High Court je predlagalo, naj se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku iz člena 104b Poslovnika.

49 Predložitveno sodišče je v obrazložitvi tega predloga navedlo, da se po eni strani ta zadeva nanaša na otroka, ki je bil proti svoji volji iz varnostnih razlogov pridržan v vzgojnem zavodu zaprtega tipa. Po drugi strani dodaja, da gre tudi za postopek v zvezi z varstvom in vzgojo otroka, ki ima običajno prebivališče na Irskem in ki je bil nameščen v oskrbo zavoda zaprtega tipa, ki se nahaja na ozemlju druge države članice, v kateri je njegova pristojnost odvisna od uporabe Uredbe v tem postopku namestitve in zato od odgovora na zastavljena vprašanja. V odgovoru na zahtevo za pojasnitev je poudarilo, da položaj otroka zahteva nujne ukrepe. Otrok bo kmalu polnoleten, takrat ne bo več v pristojnosti predložitvenega sodišča glede zaščite otrok, in njegovo stanje zahteva, da se za kratko obdobje namesti v oskrbo zavoda zaprtega tipa in da se izvede program s strukturirano in vse večjo svobodo, na podlagi katerega se bo lahko namestil pri svoji družini v Angliji.

50 V teh okoliščinah je drugi senat Sodišča na predlog sodnika poročevalca in po opredelitvi generalne pravobranilke 29. februarja 2012 odločil, da se ugodi predlogu predložitvenega sodišča, naj se predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po nujnem postopku.

Uvodne ugotovitve

51 Hkrati s predlogom za sprejetje predhodne odločbe je predložitveno sodišče odredilo HSE, da na podlagi člena 20 Uredbe zaprosi za pomoč High Court of Justice (England & Wales), Family Division (Združeno kraljestvo), da se zagotovi prevzem in dejanska namestitev otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa v Angliji, dokler Sodišče ne bo odločilo v tej zadevi.

52 High Court of Justice (England & Wales), Family Division, je 24. februarja 2012 prejelo predlog HSE za izdajo začasnih ukrepov in ukrepov za zavarovanje na podlagi člena 20 Uredbe v zvezi z namestitvijo S. C. v Angliji. Istega dne je navedeno sodišče ugodilo temu predlogu. Med drugim je začasno odredilo, da mora S. C., dokler High Court of Justice ne bo izdalo druge odločbe, prebivati v zavodu zaprtega tipa v Angliji, da bo tam prejela potrebno pomoč in zdravljenje, in da lahko direktor in osebje tega zavoda uporabijo določene ukrepe, vključno s tem, da – če bo potrebno in v razumnih mejah – uporabijo silo, jo zadržijo ali vrnejo v zadevni zavod.

53 HSE je tudi predlagal, naj se odločba, s katero je predložitveno sodišče 2. decembra 2011 odredilo namestitev S. C. v oskrbo zavoda zaprtega tipa v Angliji, razglasi za izvršljivo v Združenem kraljestvu glede S. C., ki jo zastopa posebni zastopnik, A. C. in lokalnega organa, ki je pristojen na območju, na katerem se nahaja ta zavod. Ta predlog je bil vložen 24. februarja 2012.

54 High Court of Justice (England & Wales), Family Division, je s sklepom z dne 8. marca 2012 odločilo, da je odločba predložitvenega sodišča z dne 2. decembra 2011 registrirana in izvršljiva v Angliji in Walesu v skladu s členom 28(2) Uredbe. Obvestilo o registraciji je bilo poslano HSE, da bi jo vročil toženim strankam v postopku v glavni stvari.

55 Predložitveno sodišče je v odgovoru na zahtevo Sodišča za pojasnitev navedlo, da je sklep o namestitvi z dne 2. decembra 2011 večkrat podaljšalo, in sicer 6., 9., 16. in 21. decembra 2011, 11., 23. in 27. januarja 2012, 3., 7., 9., 16. in 24. februarja 2012 ter 9. marca istega leta.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

56 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali odločba sodišča ene države članice, ki določa namestitev otroka v oskrbo terapevtsko-vzgojnega zavoda zaprtega tipa, ki se nahaja v drugi državi članici in vključuje odvzem prostosti otroku za določeno obdobje iz varnostnih razlogov, spada na področje stvarne uporabe Uredbe.

57 Iz uvodne izjave 5 Uredbe izhaja, da ta uredba, da bi se zagotovila enakost za vse otroke, zajema vse odločbe o starševski odgovornosti, vključno z ukrepi za zaščito otrok (sodba z dne 27. novembra 2007 v zadevi C, C-435/06, ZOdl., str. I-10141, točki 47 in 48).

58 Člen 1(1)(b) Uredbe določa, da se Uredba uporablja v civilnih zadevah, ki se nanašajo na „podelitev, izvrševanje, prenos, omejitev ali odvzem starševske odgovornosti“.

59 Člen 2(7) Uredbe „starševsko odgovornost“ opredeljuje kot „vse pravice in dolžnosti v zvezi z osebnostjo ali s premoženjem otroka, ki so fizični ali pravni osebi podeljene s sodno odločbo, po samem zakonu ali s pravno veljavnim dogovorom“. Ta izraz, ki se razlaga široko (zgoraj navedena sodba C, točka 49), zajema predvsem „pravice do varstva in vzgoje otroka in pravice do stikov“, ki so v skladu s členom 2(9) Uredbe določene kot pravice in dolžnosti, ki se nanašajo na skrb za otrokovo osebnost in zlasti pravico določitve kraja otrokovega prebivališča. V skladu s členom 2(8) Uredbe je nosilec starševske odgovornosti „oseba, ki ima starševsko odgovornost do otroka“. Ni pomembno, ali je bila pravica do varstva in vzgoje, kot je bila v zadevi v glavni stvari, prenesena na upravni organ.

60 Pojem „civilne zadeve“ v smislu člena 1(1)(b) Uredbe je treba razlagati tako, da lahko zajema tudi ukrepe, ki z vidika prava države članice spadajo na področje javnega prava (zgoraj navedena sodba C, točka 51). Sodišče je tako presodilo, da odločba države članice, s katero je določen prevzem otroka in njegova namestitev v rejniško družino, ki prebiva na območju, na katerem je pristojna druga država članica, spada v pojem „civilne zadeve“, če je bila ta odločba sprejeta v okviru javnopravnih pravil o zaščiti otrok (sodba z dne 2. aprila 2009 v zadevi A, C-523/07, ZOdl., str. I-2805, točka 29).

61 Navedeni člen 1 v odstavku 2(d) določa, da se lahko te zadeve nanašajo na „podelitev, izvrševanje, prenos, omejitev ali odvzem starševske odgovornosti“.

62 Tako se člen 56 Uredbe izrecno nanaša na namestitev otroka v oskrbo zavoda v drugo državo članico.

63 Res je, da se člena 1(2)(d) in 56 Uredbe izrecno ne sklicujeta na odločbe sodišč države članice o namestitvi otroka v oskrbo zavoda v drugi državi članici, kadar ta namestitev vključuje obdobje odvzema prostosti v terapevtske in vzgojne namene. Vendar taka okoliščina ne more s področja uporabe Uredbe izključiti sodnih odločb. Iz točke 30 zgoraj navedene sodbe C namreč izhaja, da seznam iz člena 1(2) Uredbe ni izčrpen in je oblikovan kot navodilo, tako kot to nakazuje uporaba besede „zlasti“.

64 Kot so izpostavile vse stranke in vlade, ki so Sodišču predložile stališča, je treba pojem namestitve v oskrbo zavoda razlagati tako, da vključuje namestitev v oskrbo zavoda zaprtega tipa. Drugačna razlaga bi namreč otrokom, ki so posebej ranljivi in potrebujejo tako namestitev, odvzela korist od Uredbe in bi bila v nasprotju s ciljem Uredbe iz uvodne izjave 5, ki je zagotoviti enakost za vse otroke.

65 Uredba v členu 1(3) določa izključitve s področja njene uporabe. Točka (g) te določbe s področja uporabe Uredbe izključuje le „ukrepe, ki so posledica kaznivih dejanj, ki so jih storili otroci,“ in posledično ukrepe pridržanja otroka, naložene kot kazen za storjeno kaznivo dejanje. Iz tega izhaja, da namestitev z ukrepi odvzema prostosti spada na področje uporabe Uredbe, če se ta namestitev odredi za zaščito otroka, in ne za njegovo kaznovanje.

66 Zato je treba na prvo zastavljeno vprašanje odgovoriti tako, da odločba sodišča države članice, ki določa namestitev otroka v oskrbo terapevtsko-vzgojnega zavoda zaprtega tipa v drugi državi članici in ki vključuje odvzem prostosti za določeno obdobje iz varnostnih razlogov, spada na področje stvarne uporabe Uredbe.

Drugo vprašanje

67 Predložitveno sodišče želi z drugim vprašanjem izvedeti, kakšen je obseg obveznosti iz člena 56 Uredbe glede narave postopkov posvetovanja in soglasja pri namestitvi otroka, če ta kot v zadevi v glavni stvari vključuje odvzem prostosti.

68 Predložitveno sodišče meni, da sodišče države članice načeloma ni pristojno za presojo podlage za soglasje za namestitev, ki je bilo izdano v drugi državi članici. Ker se ta zadeva nanaša na zaščito interesov otroka, ki je bil nameščen v oskrbo zavoda zaprtega tipa v državi članici, ki ni država članica, v pristojnost katere spada sodišče, ki je predvidelo namestitev, in ki je v posebej ranljivem položaju, postavlja vprašanje ob upoštevanju člena 24 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), ali je člen 56 treba razlagati tako, da zavezuje vsa sodišča države članice, ki odredijo namestitev otroka v oskrbo zavoda v drugi državi članici, da preverijo, ali so od pristojnega organa te države članice pridobila veljavno soglasje.

69 V tem okviru želi izvedeti, ali mora biti pristojni organ za soglasje organ, ki je izrecno določen z ukrepom, ki ga sprejme država članica in s katerim se lahko zagotovi, da bo izvedena presoja vprašanja, ali bo nameravana namestitev otroku zagotovila ustrezno nego in varstvo ter ali bo to v njegovem interesu. Predložitveno sodišče v vsakem primeru meni, da pristojni organ ne more biti zavod, v katerem naj bi prišlo do namestitve.

70 V zvezi s tem je treba navesti, da člen 56(1) Uredbe določa obvezno posvetovanje z osrednjim organom zaprošene države ali drugim pristojnim organom te države članice, če se za namestitev otroka v okviru te države zahteva posredovanje javnega organa. Če se tako posredovanje ne zahteva, je na podlagi člena 56(4) Uredbe obvezno le obvestiti osrednji organ zaprošene države ali drug pristojni organ te države članice.

71 V tem primeru je vlada Združenega kraljestva navedla, da je posredovanje javnega organa nujno v primeru namestitve otroka znotraj države, ki je tudi primerljiva z namestitvijo v zadevi v glavni stvari.

72 V skladu s členom 56(2) Uredbe se sodna odločba o namestitvi lahko izda v drugi državi članici le, če je „pristojni organ“ zaprošene države pristal na namestitev.

73 Iz besedne zveze „osrednji organ ali drugi organ“ iz člena 56(1) Uredbe izhaja, da je osrednji organ lahko pristojni organ. S pojmom „pristojni organ“ iz člena 56(2) te uredbe je torej določen „osrednji organ“ ali vsak „drug pristojni organ“ v smislu odstavka 1 tega člena. Iz tega sledi, da člen 56 Uredbe dopušča vzpostavitev decentraliziranega sistema z več pristojnimi organi.

74 Člen 56 Uredbe je treba brati v povezavi z njenimi členi od 53 do 55.

75 Člen 53 Uredbe tako določa, da vsaka država članica določi osrednji organ „za pomoč pri uporabi te uredbe“ in za vsakega opredeli geografsko ali funkcijsko pristojnost. V členu 54 so določene glavne naloge osrednjih organov in navedeno je, da morajo ustrezno ukrepati za boljšo uporabo te uredbe.

76 Člen 55 Uredbe določa, da osrednji organi na zahtevo osrednjega organa druge države članice ali nosilca starševske odgovornosti sodelujejo v posameznih zadevah, da bi se dosegli cilji te uredbe. Na podlagi točke (d) te določbe osrednji organi neposredno ali ob pomoči javnih organov ali drugih organov sprejmejo vse ustrezne ukrepe, da bi nudili takšne podatke ali pomoč, kot jo potrebujejo sodišča za uporabo člena 56 Uredbe.

77 Ne glede na obveznosti, določene v členih od 53 do 56 Uredbe, imajo države članice diskrecijsko pravico glede postopka soglasja.

78 Člen 56(3) Uredbe namreč izrecno določa, da postopke za pridobitev soglasja ureja nacionalno pravo zaprošene države članice.

79 Vendar, kot sta poudarili zlasti A. C. in Komisija, mora zaprošena država zagotoviti, da nacionalna zakonodaja ne ogrozi ciljev Uredbe in ji ne odvzame polnega učinka.

80 Člen 56(2) Uredbe na eni strani omogoča, da pristojni organi zaprošene države izdajo ali zavrnejo soglasje glede morebitnega sprejetja zadevnega otroka, in na drugi strani, da sodišča zaprošene države pred sprejetjem odločbe o namestitvi otroka v oskrbo zavoda zagotovijo, da bodo v zaprošeni državi sprejeti ukrepi za namestitev v tej državi.

81 Kot izhaja iz samega besedila člena 56(2) Uredbe, mora namestitev odobriti pristojni organ zaprošene države članice, preden sodišče zaprošene države članice izda odločbo o namestitvi. Obveznost soglasja poudarja dejstvo, da člen 23(g) Uredbe določa, da se sodna odločba v zvezi s starševsko odgovornostjo ne prizna, če ni bil upoštevan postopek, ki ga določa člen 56.

82 Države članice morajo torej določiti jasna pravila in postopke za izdajo soglasja iz člena 56 Uredbe, tako da zagotovijo pravno varnost in hiter postopek. Postopki morajo med drugim omogočati sodišču, ki predvideva namestitev, da zlahka opredeli pristojni organ, pristojnemu organu pa, da takoj poda ali zavrne soglasje.

83 V zvezi s tem je treba poudariti pomembnost vloge osrednjih organov na podlagi člena 55 Uredbe. Za uresničitev ciljev Uredbe je bistveno, da osrednji organi na zahtevo osrednjega organa druge države članice ali nosilca starševske odgovornosti sodelujejo, da bi med drugim zagotovili, da imajo sodišča zaprošene države članice na voljo natančne in jasne podatke za uporabo člena 56 Uredbe.

84 V zvezi s pojmom pristojnega organa države članice za namene soglasja glede sodne odločbe o namestitvi, ki jo sprejme sodišče druge države članice, je treba navesti, da je s pojmom „organ“ načeloma določen organ javnega prava.

85 Vse stranke in vlade, ki so predložile stališča, se strinjajo s to razlago.

86 Sicer navedena razlaga izhaja iz samega besedila člena 56 Uredbe. V nekaterih jezikovnih različicah Uredbe je navedeno, da se zahteva soglasje državnega organa. Druge jezikovne različice le-te uporabljajo pojme, ki napeljujejo na državni značaj organa, odgovornega za soglasje. Poleg tega se člen 56 Uredbe v odstavku 1 sklicuje na „javne organe“, katerih posredovanje se zahteva za namestitev otrok v okviru same države članice.

87 Vendar je treba upoštevati različne koncepte držav članic glede vprašanja, kaj spada v javno pravo, saj člen 56(3) Uredbe v zvezi s postopki soglasja napotuje na nacionalno pravo zaprošene države članice.

88 V vsakem primeru je treba navesti, da soglasje, ki ga izda zavod, v katerem so otroci nameščeni odplačno, samo po sebi ne more biti soglasje pristojnega organa v smislu člena 56(2) Uredbe. Neodvisna presoja, ali je predlagana namestitev ustrezna, namreč pomeni bistven ukrep za zaščito otroka, zlasti če ta namestitev vključuje odvzem prostosti. Zavod, ki ima koristi od namestitve, ne more podati neodvisne presoje o tem.

89 Zaradi posebnih okoliščin zadeve v glavni stvari, kot so izpostavljene v točkah od 38 do 40 te sodbe, predložitveno sodišče sprašuje, ali je mogoče, kadar se je sodišče, ki je predvidelo namestitev, oprlo na domnevno soglasje, vendar ni moglo ugotoviti, ali je soglasje res izdal pristojni organ, to nepravilnost popraviti tudi, kadar je bila namestitev v interesu otroka že izvedena.

90 Na obravnavi je bilo izpostavljeno, da je bilo zaželeno, da se v interesu otroka dovoli takšna poprava *a posteriori*, kadar se ugotovi, da so bili sprejeti ukrepi za pridobitev soglasja, vendar sodišče, ki je odločilo o namestitvi, dvomi o tem, ali je soglasje, ki ga zahteva člen 56 Uredbe, veljavno izdal pristojni organ zaprošene države članice. Šlo naj bi torej le za popravo enega ali drugega vidika postopka.

91 Komisija se je tako sklicevala na primer, ko je sodišče, ki je odločilo o namestitvi, mislilo, da je razpolagalo s soglasjem iz člena 56 Uredbe, vendar je zaradi nesporazuma sprejelo odločbo, ki presega soglasje, ki ga je izdal pristojni organ v zaprošeni državi. V takem primeru Komisija ne bi imela zadržka glede tega, da se Uredba razlaga tako, da sodišče, pred katerim poteka izvršilni postopek, ta postopek prekine in da lahko tedaj pridobi soglasje iz člena 56 Uredbe.

92 V zvezi s tem je pomembno, da lahko sodišče zaprošene države članice, ko je odločilo o namestitvi, pri čemer se je oprlo na domnevno soglasje pristojnega organa, vendar na podlagi podatkov v zvezi s postopkom soglasja na podlagi člena 56 Uredbe obstajajo dvomi, ali so bile zahteve iz člena 56 v celoti izpolnjene, *a posteriori* popravi pomanjkljivost, da se prepriča, da je bilo soglasje veljavno podano.

93 Nasprotno, če se zadevni osrednji organi sploh ne bi posvetovali ali pristojni organ zaprošene države članice ne bi izdal soglasja, bi morali ponovno začeti postopek za pridobitev soglasja in sodišče zaprošene države članice bi moralo sprejeti novo odločbo o namestitvi, potem ko bi ugotovilo, da je bilo soglasje veljavno pridobljeno.

94 Navesti je še treba, da je v zadevi v glavni stvari vlada Združenega kraljestva na obravnavi navedla, da – v nasprotju z navedbami v predložitveni odločbi – zadevni zavod zaprtega tipa v tej zadevi ni zavod zasebnega prava in ga vodi lokalni organ, tako da je bilo soglasje, ki ga zahteva člen 56 Uredbe, veljavno podano.

95 Na drugo zastavljeno vprašanje je torej treba odgovoriti, da mora soglasje iz člena 56(2) Uredbe pred sprejetjem sodne odločbe o namestitvi podati pristojni organ javnega prava. Ne zadošča, da zavod, v katerega je treba namestiti otroka, poda soglasje. V okoliščinah, kot so podane v zadevi v glavni stvari, ko je sodišče države članice, ki je odločilo o namestitvi otroka, podvomilo o tem, ali je bilo soglasje veljavno podano v zaprošeni državi članici, saj ni moglo z gotovostjo ugotoviti, kdo je bil pristojni organ v tej državi, je mogoče popraviti nepravilnost, da se zagotovi, da je zahteva soglasja iz člena 56 Uredbe v celoti izpolnjena.

Tretje in četrto vprašanje

96 Predložitveno sodišče s tretjim in četrtim vprašanjem, ki ju je treba preučiti skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba odločbo sodišča države članice, ki je odredilo prisilno namestitev otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa v drugi državi članici, preden se ta odločba izvrši v zaprošeni državi članici, priznati in razglasiti za izvršljivo v tej državi članici. Dalje želi izvedeti, ali ima taka sodna odločba o namestitvi pravne učinke v zaprošeni državi članici, preden je bila v tej državi razglašena za izvršljivo.

97 V odgovoru na vprašanja, ki jih je Sodišče zastavilo na podlagi člena 24, drugi odstavek, Statuta Sodišča in člena 54a Poslovnika, je vlada Združenega kraljestva navedla, da je bil sklep z dne 2. decembra 2011 registriran in razglašen za izvršljiv v Združenem kraljestvu s sklepom High Court of Justice (England & Wales), Family Division, Principal Registry (Združeno kraljestvo), z dne 8. marca 2012.

98 HSE, S. C., A. C., Irska in nemška vlada navajajo, da člen 21 Uredbe vzpostavlja domnevo priznanja odločb sodišč države članice v vseh državah članicah. Zato, kadar je sodišče države članice predvidelo namestitev za določeno obdobje mladoletnega otroka v oskrbo zavoda v drugi državi članici in je

pridobilo soglasje te države v skladu s členom 56 Uredbe, vložitev zahteve za razglasitev izvršljivosti te sodne odločbe o namestitvi ne bi bila vedno potrebna za to, da bi učinkovala v zaprošeni državi članici, kot je to v primeru v zadevi o glavni stvari.

99 Vlada Združenega kraljestva in Komisija nasprotno menita, da taka sodna odločba nima učinkov, dokler ni razglašena za izvršljivo v zaprošeni državi članici.

Priznanje

100 V skladu s členom 21 Uredbe se sodne odločbe, izdane v državi članici, priznajo v drugih državah članicah, ne da bi bilo potrebno za priznanje začeti poseben postopek.

101 Kot izhaja iz uvodne izjave 2 Uredbe, je načelo medsebojnega priznavanja sodnih odločb temelj za oblikovanje resničnega pravosodnega prostora (sodba z dne 15. julija 2010 v zadevi Purrucker, C-256/09, ZOdl., str. I-7353, točka 70).

102 V skladu z uvodno izjavo 21 navedene uredbe bi moralo to priznanje temeljiti na načelu medsebojnega zaupanja.

103 To medsebojno zaupanje je omogočilo vzpostavitev zavezujoče ureditve pristojnosti, ki jo morajo spoštovati vsa sodišča, za katera velja Uredba, in s tem povezano odpoved držav članic svojim nacionalnim predpisom o priznavanju in izvrševanju v korist poenostavljenega mehanizma priznavanja in izvrševanja odločb, sprejetih v postopkih s področja starševske odgovornosti (zgoraj navedena sodba Purrucker, točka 72). Kot je natančneje določeno v členu 24 navedene uredbe, sodišča drugih držav članic ne smejo preverjati presoje prvega sodišča o svoji pristojnosti. Poleg tega člen 26 Uredbe določa, da pod nobenim pogojem ni dovoljeno preverjati vsebine sodne odločbe.

104 Razlogi za nepriznanje sodnih odločb o starševski odgovornosti so izčrpno našteti v členu 23 Uredbe. V skladu s tem členom 23(g) se sodna odločba, izdana v zvezi s starševsko odgovornostjo, ne prizna, če ni bil upoštevan postopek, ki ga določa člen 56.

105 Sodna odločba sodišča države članice o namestitvi otroka v oskrbo zavoda v drugi državi članici se lahko prizna v tej drugi državi, razen če oziroma dokler sodna odločba o nepriznanju ni sprejeta v tej drugi državi članici.

106 Iz spisa ne izhaja, da je zainteresirana stranka zahtevala sprejetje sodne odločbe o nepriznanju sodne odločbe o namestitvi na podlagi člena 21(3) Uredbe.

Nujnost razglasitve izvršljivosti

107 V skladu s členom 28(1) Uredbe „[se] sodna odločba o izvrševanju starševske odgovornosti glede otroka, izdana v državi članici in ki je izvršljiva v tej državi članici ter je bila vročena, […] izvrši v drugi državi članici, ko je na zahtevo katere koli od zainteresiranih strank razglašena za izvršljivo v tej državi“.

108 V Združenem kraljestvu registracija za izvršitev v Angliji in Walesu, Škotskem ali Severnem Irskem – odvisno od tega, kje je treba sodno odločbo izvršiti –nadomešča razglasitev izvršljivosti v skladu s členom 28(2) Uredbe.

109 S. C. je navedla, da Uredba na splošno ne zahteva, da je prisilni ukrep v zvezi z otrokom treba razglasiti za izvršljiv; taka razglasitev izvršljivosti naj bi se zahtevala le za prisilno izvršitev sodne odločbe v zvezi z odraslimi. V postopku v glavni stvari sta tako posebni zastopnik kot mati S. C., ki je stranka v

postopku, izrazila soglasje glede namestitve. Nemška vlada je na obravnavi zagovarjala podoben pristop, ko je zatrjevala, da ukrepi za zagotovitev izvršitve sodne odločbe, sprejete v nasprotju z voljo otroka, ne spadajo v pojem „izvršitev“.

110 V zvezi s tem je treba opozoriti, da sodna odločba o odreditvi namestitve otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa spada med sodne odločbe v zvezi s starševsko odgovornostjo. V zadevi v glavni stvari je otrok nasprotoval odločbi sodišča, ki je odredilo njegovo namestitev v takšen zavod, saj mu je bila proti njegovi volji odvzeta prostost. Predložitveno sodišče med drugim poudarja, da bi bila, če bi S. C. ušla iz zavoda zaprtega tipa, v katerem je nameščena, potrebna pomoč organov Združenega kraljestva, da bi jo zaradi njene lastne varnosti vrnili v ta zavod.

111 Sodna odločba, s katero je odrejena namestitev v oskrbo zavoda zaprtega tipa, zadeva temeljno pravico do svobode, ki jo člen 6 Listine priznava „vsakomur“ in posledično tudi „mladoletniku“.

112 Dodati je treba, da bi se v primerih, ko so se osebe, ki izvršujejo starševsko odgovornost, strinjale z namestitvijo otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa, položaj teh oseb lahko spremenil, če bi se spremenile okoliščine.

113 Iz tega sledi, da za zagotovitev, da sistem iz Uredbe pravilno deluje, prisilna izvršitev, proti otroku, sodne odločbe, s katero je sodišče države članice odredilo njegovo namestitev v oskrbo zavoda zaprtega tipa v drugi državi članici, predpostavlja, da je bila odločba v tej drugi državi razglašena za izvršljivo.

114 Predložitveno sodišče, HSE, S. C., Irska in nemška vlada pa so svoje pomisleke, ob upoštevanju posebne nujnosti v zadevi v glavni stvari, izrazili glede časovne izgube, povezane s potekom izvršilnega postopka. Namestitev v Angliji naj bi bila predvidena le zaradi nemožnosti ustrezne namestitve na Irskem in je ni mogoče še naprej odlagati zaradi tveganja, da bo zadevni otrok utrpel telesne poškodbe.

115 Njihova argumentacija v bistvu temelji na mnenju, da izvršitev namestitve v državi članici, o kateri je bilo odločeno v drugi državi članici, zaradi nujnosti in interesa otroka ne sme biti odvisna od tega, da zaprošena država razglasi izvršljivost sodne odločbe o namestitvi, ki je bila sprejeta v zaprošeni državi. Zahteva razglasitve izvršljivosti bi ogrozila učinkovitost čezmejnih namestitev.

116 Vendar je treba izpostaviti, da se je zakonodajalec Unije v poglavju III, oddelek 4, Uredbe iz razlogov hitrosti izrecno odpovedal določitvi razglasitve izvršljivosti v dveh skupinah sodnih odločb, namreč nekaterih sodnih odločb o pravici do stikov in nekaterih sodnih odločb o vrnitvi otroka. Ta razglasitev je v določeni meri nadomeščena s potrdilom sodišča izvora, ki mora biti v teh primerih priloženo sodni odločbi v zvezi z eno ali drugo skupino sodnih odločb.

117 Zato se izdano potrdilo v državi članici izvora iz navedenega člena 42(1) Uredbe prizna in postane avtomatično izvršljivo v drugi državi članici, ne da bi bilo mogoče nasprotovati njegovemu priznanju (sodba z dne 22. decembra 2010 v zadevi Aguirre Zarraga, C-491/10 PPU, ZOdl., str. I-14247, točka 48).

118 Iz Uredbe izhaja, da je mogoče le dve izrecno določeni skupini sodnih odločb pod nekaterimi pogoji izvršiti v državi članici, čeprav v tej državi niso bile razglašene za izvršljive. Zato je treba postopek priznanja in razglasitve izvršljivosti uvesti v zvezi z drugimi sodnimi odločbami o starševski odgovornosti, ki zahtevajo izvršitev v drugi državi članici.

119 Zato okoliščine, povezane s posebno nujnostjo, same po sebi ne morejo privesti do tega, da bi lahko ukrepi za izvršitev v drugi državi članici temeljili na sodni odločbi, s katero je odrejena namestitev v oskrbo zavoda zaprtega tipa in ki še ni bila priznana za izvršljivo.

120 Postopek soglasja iz člena 56(2) Uredbe ne more nadomestiti razglasitve izvršljivosti. Ta postopka imata namreč različen cilj. Medtem ko je namen soglasja v smislu te določbe odstraniti ovire, ki lahko preprečujejo čezmejno namestitev, je cilj razglasitve izvršljivosti omogočiti izvršitev sodne odločbe o namestitvi v oskrbo zavoda zaprtega tipa. Poleg tega člen 56 Uredbe ne zahteva posredovanja sodišča – pristojni organ je lahko upravni organ.

121 Ne glede na spremembe, ki bi jih zakonodajalec Unije, če bi bilo potrebno, odločil vnesti v Uredbo, da bi odpravil pomisleke več zainteresiranih strank, ki so na obravnavi predložile stališča, v zvezi s časovno izgubo, povezano s potekom izvršilnega postopka, je treba na koncu – da se zagotovi učinkovito in pravilno izvajanje Uredbe – preveriti, kakšne možnosti daje Uredba, da se dosežejo učinkovite rešitve,če je treba posebej hitro opraviti čezmejno namestitev.

122 V zvezi s tem iz člena 31(1) Uredbe izhaja, da sodišče, pri katerem se vloži zahteva za razglasitev izvršljivosti, odloči takoj, oseba, proti kateri se zahteva izvršitev, in otrok pa v tej fazi postopka nimata možnosti podajati kakršnih koli izjav. Zahteva se lahko zavrne samo zaradi enega od razlogov za nepriznanje, določenih v členih od 22 do 24 Uredbe. Pod nobenim pogojem ni dovoljeno preverjati vsebine sodne odločbe.

123 Člen 33 Uredbe določa, da lahko obe stranki zoper odločbo v zvezi z razglasitvijo izvršljivosti vložita pravno sredstvo v enem mesecu po njeni vročitvi. Če stranka, proti kateri se zahteva izvršitev, nima običajnega prebivališča v državi članici, v kateri je bila razglašena izvršljivost, temveč v drugi državi članici, je rok za pravno sredstvo dva meseca in začne teči od dneva vročitve. Člen 34 Uredbe določa, da se lahko odločitev, izdana v zvezi s pravnim sredstvom, izpodbija samo v postopku s seznama, o katerem vsaka država članica uradno obvesti Komisijo v skladu s členom 68 Uredbe.

124 Na obravnavi je bilo poudarjeno, da so lahko postopki iz členov 33 in 34 Uredbe dolgotrajni in lahko tako ogrozijo učinkovitost in polni učinek navedene uredbe.

125 Da se zagotovi, da suspenzivni učinek pravnega sredstva, vloženega proti sodni odločbi o razglasitvi izvršljivosti, ne bo mogel ogroziti kratkega roka, določenega v členu 31 Uredbe, je treba – kot je navedla generalna pravobranilka v stališču in kot je Komisija predlagala na obravnavi – Uredbo razlagati tako, da sodna odločba o namestitvi postane izvršljiva v trenutku, ko sodišče zaprošene države članice v skladu z navedenim členom 31 razglasi izvršljivost te sodne odločbe.

126 Besedilo Uredbe ne nasprotuje taki razlagi. Njen člen 28(1) namreč določa, da se sodna odločba o izvrševanju starševske odgovornosti, izdana v državi članici, izvrši v drugi državi članici, ko je na zahtevo katere koli od zainteresiranih strank razglašena za izvršljivo v tej državi.

127 Za namene razlage in uporabe Uredbe se je treba glede merila otrokovega interesa odločiti ob upoštevanju člena 24 Listine. Otrokov interes lahko pri izjemno nujnih čezmejnih namestitvah zahteva zagotovitev prožne rešitve glede trajanja postopka razglasitve izvršljivosti, če bi, če ne bi bilo na voljo takšne rešitve, potek časa ogrozil cilj sodne odločbe o čezmejni namestitvi.

128 Sodišče je poleg tega presodilo, da se lahko – v nasprotju s postopkom, določenim v členih od 33 do 35 Uredbe za zahtevo za razglasitev izvršljivosti – sodne odločbe, izdane v skladu s poglavjem III, oddelek 4, te uredbe (pravica do stikov in vrnitve otroka), razglasijo za izvršljive neodvisno od tega, ali obstaja možnost vložitve pravnega sredstva bodisi v državi članici izvora bodisi državi članici izvršitve (sodba z dne 11. julija 2008 v zadevi Rinau, C-195/08 PPU, ZOdl., str. I-5271, točka 84).

129 Iz navedenih preudarkov izhaja, da mora sodišče zaprošene države članice, da Uredbi ne bi odvzelo polnega učinka, sodno odločbo v zvezi z zahtevo za razglasitev izvršljivosti sprejeti posebej hitro, pravna sredstva, vložena proti takšnim sodnim odločbam zaprošene države članice, pa ne smejo imeti odložilnega učinka.

130 Poleg tega člen 20(1) Uredbe določa, da lahko sodišča države članice, v kateri se nahaja otrok, pod nekaterimi pogoji sprejmejo začasne ukrepe ali ukrepe zavarovanja, ki jih predvideva pravo te države članice, tudi kadar je po tej uredbi za odločanje o glavni stvari pristojno sodišče druge države članice. Ker ta pristojnost pomeni izjemo v sistemu pristojnosti iz te uredbe, je to določbo treba razlagati ozko (sodba z dne 23. decembra 2009 v zadevi Detiček, C-403/09 PPU, ZOdl., str. I-12193, točka 38).

131 Ti ukrepi se uporabljajo za otroke, ki imajo običajno prebivališče v državi članici, začasno ali priložnostno pa prebivajo v drugi državi članici in so v položaju, ki lahko resno ogrozi njihovo dobrobit, vključno z njihovim zdravjem ali razvojem, s tem pa je upravičeno takojšnje sprejetje ukrepov zavarovanja. Začasnost takih ukrepov izhaja iz dejstva, da se ti na podlagi člena 20(2) Uredbe prenehajo uporabljati, ko sodišče v državi članici, ki je po vsebini pristojno, sprejme ukrepe, za katere meni, da so primerni (zgoraj navedena sodba A, točka 48).

132 V zadevi o glavni stvari je High Court of Justice (England and Wales), Family Division, na zahtevo HSE izdalo sklep na podlagi člena 20 Uredbe, s katerim je določilo začasne ukrepe in ukrepe zavarovanja glede S. C. do konca postopka o ugotovitvi izvršljivosti sklepa z dne 2. decembra 2011.

133 Na tretje in četrto zastavljeno vprašanje je treba odgovoriti, da se mora Uredba razlagati tako, da je treba sodno odločbo sodišča države članice, s katero je odrejena prisilna namestitev otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa v drugi državi članici, preden se izvrši v zaprošeni državi članici, razglasiti za izvršljivo v tej državi članici. Da se Uredbi ne bi odvzel njen polni učinek, mora sodišče zaprošene države članice sprejeti sodno odločbo v zvezi z zahtevo za razglasitev izvršljivosti posebej hitro, pravna sredstva, vložena proti tej sodni odločbi sodišča zaprošene države članice, pa ne smejo imeti odložilnega učinka.

Peto in šesto vprašanje

134 S petim in šestim vprašanjem, ki ju je treba preučiti skupaj, predložitveno sodišče sprašuje, ali se, kadar sodišče države članice, ki je odredilo namestitev otroka v oskrbo zavoda v drugi državi članici za določeno obdobje, na podlagi člena 56 Uredbe sprejme nova sodna odločba o podaljšanju namestitve, vsakič zahtevata soglasje pristojnega organa zaprošene države članice iz člena 56(2) Uredbe in razglasitev izvršljivosti na podlagi člena 28 Uredbe.

135 Ker želi predložitveno sodišče odrediti zadevno namestitev za kar najkrajše obdobje, in če bo potrebno, podaljševati sodne odločbe o namestitvi za enako kratka obdobja, meni, da ni mogoče, da bi se za vsako podaljšanje izvedel postopek soglasja in izvršitve teh sodnih odločb.

136 HSE, S. C. in Irska menijo, da tudi če je treba v primeru, kakršen je v zadevi o glavni stvari, uporabiti člen 28 Uredbe, ni treba pridobiti nove razglasitve izvršljivosti sodne odločbe o namestitvi za vsako sodno odločbo, s katero se podaljša obdobje namestitve, ker razglasitev izvršljivosti prvotne sodne odločbe velja za sodno odločbo, ki podaljšuje ali obnavlja to prvotno odločbo.

137 Nemška vlada, vlada Združenega kraljestva in Komisija nasprotno navajajo, da je za vsako sodno odločbo o podaljšanju prvotne sodne odločbe o namestitvi potrebna pridobitev soglasja pristojnega organa zaprošene države članice, razen če je ta organ prvotno soglasje oblikoval tako, da je v njem zajel vsa morebitna podaljšanja, in da mora biti vsekakor razglašena za izvršljivo v zaprošeni državi članici, kot da bi šlo za novo sodno odločbo.

138 V zvezi s tem je treba opozoriti, da iz točke 81 te sodbe izhaja, da sme sodišče države članice izdati sodno odločbo o namestitvi otroka v oskrbo zavoda v drugi državi članici le, če je pristojni organ zaprošene države predhodno odobril to namestitev. Iz tega sledi, da kadar je pristojni organ zaprošene države članice podal soglasje glede namestitve, ki jo je pristojno sodišče časovno omejilo, te namestitve ni mogoče podaljšati, razen če ta organ ni podal novega soglasja.

139 Zato kadar je namestitev, kakršna je v zadevi o glavni stvari, predvidena za zelo kratko obdobje, soglasje glede te namestitve ne more učinkovati po izteku obdobja, določenega za to namestitev, razen če niso bila odobrena morebitna podaljšanja.

140 Zato bi lahko sodišče države članice, ki predvideva namestitev otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa v drugi državi članici, ob upoštevanju cilja takšnih namestitev – ki je zagotoviti časovno omejeno pridržanje in v dovolj kratkih časovnih presledkih preverjati, ali je treba nadaljevati pridržanje – zahtevalo soglasje za ustrezno obdobje, da se odpravijo neprijetnosti, ki so povezane s ponavljajočimi se soglasji za kratka obdobja, to pa ne vpliva na pravico tega sodišča, da med obdobjem, ki je zajeto s soglasjem, glede na interes otroka skrajša trajanje njegove namestitve.

141 V zvezi s postopkom izvršitve je treba navesti, da lahko ukrepi za izvršitev, kadar se sodna odločba sodišča države članice o namestitvi otroka v oskrbo zavoda v drugi državi članici razglasi za izvršljivo, temeljijo na sodni odločbi, ki je razglašena za izvršljivo, le znotraj omejitev, ki izhajajo iz same odločbe.

142 V zvezi s tem je glede na ozadje Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42) Sodišče odločilo, da ni nobenega razloga, da se sodbi ob izvršitvi priznajo posledice, ki jih nima v državi članici izvora, ali učinki, ki jih enakovrstna sodba, izdana neposredno v državi članici, v kateri se zahteva izvršitev, ne bi imela (sodbi z dne 28. aprila 2009 v zadevi Apostolides, C-420/07, ZOdl., str. I-3571, točka 66 in z dne 13. oktobra 2011 v zadevi Prism Investments, C-139/10, ZOdl., str. I-9511, točka 38).

143 Če je iz sodne odločbe razvidno, da je namestitev odrejena le za določeno obdobje, ta sodna odločba, če bi se razglasila za izvršljivo, ne more biti podlaga za prisilno izvršitev namestitve za daljše obdobje, kot je bilo določeno v navedeni sodni odločbi.

144 Iz tega sledi, da se za vsako novo odločbo o namestitvi zahteva nova razglasitev izvršljivosti.

145 Če je potrebno, lahko sodišče, ki odredi namestitev, namesto možnosti, navedene v točki 140 te sodbe, predvidi odreditev namestitve za ustrezno obdobje, da se izogne neprijetnostim, povezanim s ponavljajočimi se in kratkotrajnimi razglasitvami izvršljivosti, in v kratkih časovnih presledkih preveri, ali je treba v obdobju, ki je zajeto z razglasitvijo izvršljivosti, spremeniti sodno odločbo.

146 Na peto in šesto vprašanje je torej treba odgovoriti, da soglasje glede namestitve na podlagi člena 56(2) Uredbe, kadar je bilo podano za določeno obdobje, ne velja za sodne odločbe, s katerimi se podaljšuje namestitev. V takšnih okoliščinah je treba zahtevati novo soglasje. Sodno odločbo o namestitvi, ki je izdana v eni državi članici in razglašena za izvršljivo v drugi državi članici, je mogoče izvršiti v drugi državi članici le za obdobje, ki je določeno v sodni odločbi o namestitvi.

Stroški

147 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. **Odločba sodišča države članice, v kateri je določena namestitev otroka v oskrbo terapevtsko-vzgojnega zavoda zaprtega tipa, ki se nahaja v drugi državi članici in vključuje odvzem prostosti za določeno obdobje iz varnostnih razlogov, spada na področje stvarne**

uporabe Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000.

2. **Soglasje iz člena 56(2) Uredbe št. 2201/2003 mora pred sprejetjem sodne odločbe o namestitvi podati pristojni organ javnega prava. Ne zadošča, da soglasje poda zavod, v katerega je treba namestiti otroka. V okoliščinah, kakršne so v zadevi v glavni stvari, ko je sodišče države članice, ki je odločilo o namestitvi otroka, podvomilo o tem, ali je bilo soglasje veljavno podano v zaprošeni državi članici, saj ni moglo z gotovostjo ugotoviti, kdo je bil pristojni organ v tej zaprošeni državi, je mogoče popraviti nepravilnost, da bi se zagotovilo, da je bila zahteva soglasja iz člena 56 Uredbe št. 2201/2003 v celoti izpolnjena.**

3. **Uredbo št. 2201/2003 je treba razlagati tako, da je treba sodno odločbo sodišča države članice, s katero je odrejena prisilna namestitev otroka v oskrbo zavoda zaprtega tipa v drugi državi članici, preden se izvrši v zaprošeni državi članici, razglasiti za izvršljivo v tej državi članici. Da se Uredbi ne bi odvzel njen polni učinek, mora sodišče zaprošene države članice sodno odločbo v zvezi z zahtevo za razglasitev izvršljivosti sprejeti posebej hitro, pravna sredstva, vložena proti tej sodni odločbi sodišča zaprošene države članice, pa ne smejo imeti odložilnega učinka.**

4. **Soglasje glede namestitve na podlagi člena 56(2) Uredbe št. 2201/2003, kadar je bilo podano za določeno obdobje, ne velja za sodne odločbe, s katerimi se podaljšuje namestitev. V takšnih okoliščinah je treba zahtevati novo soglasje. Sodno odločbo o namestitvi, ki je izdana v eni državi članici in razglašena za izvršljivo v drugi državi članici, je mogoče izvršiti v drugi državi članici le za obdobje, ki je določeno v sodni odločbi o namestitvi.**

Podpisi